

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ЗАКЛАД «ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ
ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ К.Д. УШИНЬСЬКОГО»
КАФЕДРА ФІЛОСОФІЇ, СОЦІОЛОГІЇ
ТА МЕНЕДЖМЕНТУ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ
ПІВДЕННО-УКРАЇНСЬКЕ ВІДДІЛЕННЯ СОЦІОЛОГІЧНОЇ АСОЦІАЦІЇ УКРАЇНИ

МАТЕРІАЛИ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-
ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ СТУДЕНТІВ ТА
МОЛОДИХ ВЧЕНИХ

ПІВДЕННО- УКРАЇНСЬКІ НАУКОВІ СТУДІЇ

14-15 грудня, 2022 р.

м. Одеса

***Всеукраїнська науково-практична
конференція
студентів та молодих вчених
із міжнародною участю***

Програма та матеріали виступів учасників

***ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКІ
НАУКОВІ СТУДІЇ***

потребам. Пріоритет володіння діяльності заважає прояву творчих можливостей і призводить до руйнації зв'язків людини з навколишнім світом. Орієнтація людини на необмежене володіння породила екологічну кризу.

Очевидно, рішення багатьох завдань буття людини у світі залежить від її здатності узгодити різні способи самореалізації, єдність яких має бути висвітлена ціннісними формами свідомості (відповідальність, совість, гуманізм, обов'язок), заснована на прагненні людини до досконалості та повноти самобуття. Цілісність людини (і всіх її характеристик) можна побудувати шляхом консолідації модальностей людського буття - пізнання, самопізнання, спілкування, які є не тільки способами буття, а й аксіологічним заходом оволодіння людиною природним та соціальним світами. Змістовні аспекти будь-якого з аксіологічних понять (духовність, свобода, нормативність тощо) розкриваються крізь призму цієї єдності.

Підкреслюючи багатоплановість і високий філософський і науковий рівень багатьох досліджень у вивченні проблеми холістичної людини, слід зазначити, що більшість їх акцентувала свою увагу на окремих сторонах і пластах людського буття, яке у всій органічній цілісності своїх властивостей і характеристик ще не стало предметом самостійного філософського дослідження, у контексті актуальних сучасних проблем. Накопичений теоретичний і фактичний матеріал, різні підходи та дискусійні точки зору в обговоренні образу холістичної людини та шляхів її теоретичного опису вимагають поглибленого вивчення історичного та сучасного стану цієї проблеми, а також подальших творчих розвідок у цьому напрямку.

Література:

1. Риккерт Г. Границы естественно-научного образования понятий; Логическое введение в исторические науки . Санкт-Петербург: Издательство Е. Л. Кусковой, 1903. 315с.
2. Франкл В. Человек в поисках смысла, Москва:Прогресс, 1990. 368 с.
3. Хоркхаймер М., Адорно Т.В. Диалектика Просвещения. Философские фрагменты. Санкт-Петербург:Медиум, Ювента, 1997. 312 с.

*Цевух Юлія, кандидат економічних наук,
доцент кафедри світового господарства і МЕВ
Одеський національний університет ім. І.І. Мечникова, м. Одеса, Україна*

*Цевух Людмила, кандидат медичних наук,
доцент кафедри стоматології дитячого віку
ОНМедУ, м. Одеса, Україна*

СУЧАСНЕ ДИСТАНЦІЙНЕ НАВЧАННЯ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Дистанційне навчання змінило умови і реалії звичного устрою освітнього процесу: відсутній єдиний фізичний простір, де б знаходились студенти і викладачі. Навпаки, кожен має можливість підключитись до заняття, знаходячись у різних місцях, що формує єдиний віртуальний простір. За нових умов, постають і нові питання: яким чином викладати матеріал, пояснювати завдання, заохочувати, мотивувати і, головне, контролювати засвоєння матеріалу і робити висновки про успішність студентів? Такі умови спричинили нові виклики і завдання як перед усією системою вищої освіти, так і перед кожним викладачем, зокрема. Опинившись у незвичних умовах праці, викладачам доводиться переосмислювати та модифікувати існуючі та давно знайомі підходи до освітнього процесу. У зв'язку з впровадженням дистанційного навчання, вважається доцільним проведення поглибленого аналізу проблем навчання та мотивація студентів ВНЗ в сучасних умовах.

Психолого-педагогічні аспекти організації навчання і мотивації занять слухачів досліджували такі провідні науковці як Я. А. Коменський, О. В. Сухомлинський, К. Д. Ушинський та інші. Серед сучасних дослідників необхідно відмітити таких вчених як: А. Алексюк, Ю. Бабанський, О. Безносок, О. Безпалько, Е. Борисова, І. Булах, Л. Гриценко, Л. Дзюбка, І. Княжева, В. Кремень, А. Маркова, М. Махмутов, І. Мельничук, М. Сакович, А. Телецька, Н. Тализіна, Н. Хвесеня та ін.

Проблеми, що виникли, і способи їх вирішення можна умовно угрупувати наступним чином:

По-перше, дистанційний формат проведення занять сприймається студентами по-іншому: на відміну від занять в єдиному фізичному просторі, тобто аудиторії, вони менше зосереджені, їх увагу можуть відволікти сторонні суб'єкти та обставини. Викладання лекційного матеріалу потребує від викладача додавати більше зусиль до привертання і утримання уваги студентів, використовуючи мультимедійні демонстрації та інтерактивні методи роботи з аудиторією. У цьому випадку, доречним є сократівський метод читання лекцій, під час застосування якого викладач підтримує контакт з аудиторією за допомогою поставлення питань і отримання коротких відповідей стосовно їх умовиводів.

По-друге, постановка завдання вимагає від викладача більшої деталізації і роз'яснення, особливо з урахуванням розміщення усіх завдань на одній з Інтернет-платформ (Google Classroom, Microsoft Teams або інших). Завдання мають бути прописані настільки чітко і детально, щоб усі студенти, які не були присутні на занятті, змогли зрозуміти, що від них вимагається. Доречним є завантаження прикладу вирішення вправ або оформлення рефератів, презентацій, тощо.

По-третє, мотивація студентів до навчання є ключовим чинником засвоєння нових знань, отримання навичок, успішного складання відповідного виду підсумкового контролю. У сучасних студентів може виникнути ілюзія, що можна приділяти набагато менше уваги і вкладати менше зусиль у навчання,

адже це онлайн формат. Однак це не відповідає дійсності, оскільки їм необхідно засвоювати повну програму навчання. Звичайно, таке ставлення з'являється не в усіх здобувачів вищої освіти, однак про цей момент необхідно пам'ятати. Тому викладачеві доводиться проводити роз'яснювальну роботу і мотивувати студентів. Якщо звернутись до дефініції поняття «мотивація», то у загальному розумінні це ентузіазм щось робити, займатись якоюсь діяльністю [8]. Треба відмітити, що мотивація учнів досліджена з різних боків багатьма авторами у педагогічній психології, у той час, як мотивації студентів вищих навчальних закладів присвячено порівняно меншу кількість робіт. Тим не менш, можемо спиратись на фундаментальні праці провідних науковців у дослідженні учбової мотивації. К. Д. Ушинський, досліджуючи учбову мотивацію, звертав увагу на інтерес до навчання та пояснював, що примушення до навчання без інтересу ніяк не заохочує до отримання нових знань, а навпаки вбиває інтерес у учнів [5]. В. О. Сухомлинський писав про необхідність не тільки отримання нових знань учнями, а ще й виховання поваги і любові до праці [3]. Маркова А. К. вважала, що найважливішим аспектом сучасного навчання є процес формування мотивації учнів, наголошуючи, при цьому, що педагог повинен приділяти увагу як самому процесу навчання, так і розвитку особистості учнів [2].

Сучасні автори Дзюбка Л. і Гриценко Л. відмічають, що людина привчається до системного навчання у молодшому шкільному віці, потім вчиться самостійно здобувати знання і вже в юнацькому віці набуває здатність до самоосвіти, тому важливим є формування позитивної мотивації учбової діяльності [1]. Телецька А. наголошує, що успішне навчання залежить як від засвоєння знань, так і від наявності мотивації до навчання [4].

Отже, важливість мотивації до навчання є одним з ключових чинників успішності учнів та студентів на усіх рівнях освітнього процесу. Саме тому, викладачі докладають якомога більше зусиль до того, щоб спонукати і заохочувати своїх слухачів до відвідування занять, виконання завдань та успішного складання контролю по усім дисциплінам. Методи, за допомогою яких викладач може мотивувати студентів до навчання, є наступними: сократівський спосіб читання лекцій, надання зворотного зв'язку аудиторії з проведень доповідей у позитивній манері за принципом «гамбургеру» (сказати про те, що було зроблено добре, потім – що можна покращити і знову про гарно виконану роботу), проведення дискусій та обговорення проблемних питань, нарахування додаткових балів за творчі завдання та завдання, що відповідають нормам академічної доброчесності та ін.

По-четверте, деякі з традиційних методів навчання виявляються навіть кращими за умов дистанційної роботи, інші – вимагають переосмислення та трансформації. Читання лекції відноситься до традиційних методів навчання і слугує інструментом донесення знань до слухачів. Під час підключення до дистанційної конференції, викладач може проводити демонстрацію лекційного матеріалу у вигляді презентації, що є навіть зручнішим, у деякому сенсі, ніж в

аудиторії, оскільки не вимагає додаткового мультимедійного обладнання. Проведення практичних та лабораторних занять ускладнюється неможливістю безпосередньої участі кожного студента у фізичному контакті з об'єктом дослідження: моделювання ситуації, лабораторний експеримент та інші види стають недосяжними. Тому викладачу доводиться засвоювати нові підходи та трансформувати старі.

Базуючись на власних попередніх дослідженнях [6; 7], проведемо аналіз основних методів навчання в умовах дистанційної роботи:

1) Лекція відноситься до академічного методу навчання і є невід'ємною складовою навчального процесу. Застосування даного методу, з одного боку, розвиває навички уваги та слухання у студентів, з іншого – не вимагає додаткового обладнання як при роботі в аудиторії; надає можливість проводити для великої кількості слухачів. У той же час, лекція не надає достатньо зворотного зв'язку з аудиторією, проте, це може бути компенсовано на практичних заняттях.

2) Дискусія відноситься до інтерактивного методу навчання і слугує вдалим інструментом розвитку навичка публічного виступу у студентів. Цей метод підходить для роботи з малими та середніми групами студентів, заохочує їх до участі; розвиває інтерес до предмету дисципліни. З іншого боку, при проведенні дистанційних занять викладачу треба докладати більше зусиль для заохочення студентів приймати участь; також метод не підходить для великих груп слухачів.

3) Ділова гра вчить студентів працювати в команді та нести відповідальності за свій етап роботи. Позитивною характеристикою методу є те, що кожен студент отримує вузький спектр завдань, які необхідно виконати, що спонукає студентів приймати участь і проявляти активну позицію. Слід зауважити, що метод підходить тільки для малих груп слухачів, а до участі важко заохочувати студентів з низьким рівнем мотивації.

4) Вирішення кейсів є зручним методом групової роботи у викладанні соціальних та медичних наук, спонукає студентів до аналізу і синтезу, критичного мислення, застосування теоретичних знань на практиці, підходить для малих та середніх груп студентів. Це залучає студентів до активної роботи та допомагає проявити творчий підхід у вирішенні складних завдань, тому вони зазвичай позитивно реагують на такий вид комунікації,

5) Фасилітація є ефективним методом групової роботи, вчить слухачів орієнтуватися в різних умовах та працювати в команді, підвищує зацікавленість учасників у навчальному процесі, залучає усю групу до співпраці. Педагогічна фасилітація сприяє самоорганізації студентів, розкриттю творчих здібностей та розвитку особистості. Цей процес можна пояснити як створення сприятливих умов для слухачів у процесі навчання, який може проводитись у формі фасилітативної дискусії або фасилітативної сесії. Даний метод стає дедалі все більш популярним і не тільки у вищій освіті, але й у менеджменті.

б) Дослідження відноситься до активного методу навчання з точки зору класифікації за ступенем участі суб'єктів освітнього процесу. Такий метод розвиває навички самостійної роботи, самоосвіти, та застосування отриманих знань. У той же час, вимагає підвищеного контролю з боку викладача та перевірки на відсутність плагіату.

По-п'яте, в умовах дистанційного формату навчання виникає проблема недоброчесного ставлення до виконання самостійних завдань студентами, також ускладнюється реалізація поточного контролю якості отриманих знань у формі тестових питань. Якщо усі студенти отримують однаковий тест і час на надання відповідей, то яка вірогідність, що кожен буде працювати над завданням суто самостійно? Зрозуміло, що низька. У зв'язку з цим, одним з шляхів вирішення цієї задачі може бути наступне: демонструючи на екрані тестові питання, викладач викликає кожного з них надати відповіді на декілька питань і фіксує бали за кожну вірну відповідь, що надає можливість тримати аудиторію залученою до процесу увесь період часу, який відведено на проведення поточного контролю. Наприкінці заняття, в ході якого проводився поточний контроль, викладач сумує усі бали, отримані кожним студентом, надаючи зворотній зв'язок з приводу рівня їх підготовки.

Таким чином, впровадження дистанційного формату навчання продемонструвало необхідність трансформації підходів до викладання матеріалу, організації начального процесу та контролю отриманих знань слухачів. Вочевидь, що кожен метод навчання має свої переваги та недоліки, тому викладачам доводиться володіти, застосовувати та, навіть, опановувати нові методи і підходи до роботи з аудиторією. За таких умов, подальші дослідження варто провести у напрямку аналізу ефективності різних методів дистанційної роботи у вищій школі.

Література:

1. Дзюбко Л. В. Мотивація навчальної діяльності як психолого-педагогічна проблема / Л. В. Дзюбко, Л. І. Гриценко // Психолінгвістика. – 2009. – Вип. 4. – С. 33-43. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/psling_2009_4_5
2. Маркова А. К. Формирование мотивации учения в школьном возрасте: Пособие для учителя — М.: Просвещение, 1983. – 96 с.
3. Сухомлинський В. О. Вибрані твори в 5 томах. / В. О. Сухомлинський; голова ред. кол. О. Г. Дзевєрін. – Київ: Рад.шк., 1976-1977.
4. Телецька А. О. Поняття про навчальну мотивацію в психолого-педагогічній літературі // Матеріали наукової конференції (2017-2018 рр.). Том 2. – Режим доступу – <https://jpv.s.donnu.edu.ua/article/view/7238>
5. Ушинський К. Д. Вибрані педагогічні твори [Текст]: у 2 т. Т. 1 : Теоретичні проблеми педагогіки / К. Д. Ушинський. – К.: Рад. шк., 1983. – 488 с.
6. Цевух Ю. А. Новые требования к повышению эффективности образования в современных условиях / Ю. А. Цевух // Conferinta stiintifica internationala

«Competitivitatea si inovarea in economia cunoasterii». – Chisinau: Academia de studii economice din Moldova. – 2009. – С. 76-80.

7. Цевух Л. Б., Курунова Ю. О. Особливості навчання студентів медичного університету в сучасних умовах // Інновації в стоматології, - №4, 2015. = с. 61-64.

8. Cambridge Dictionary // [Електронний ресурс] – Режим доступу – <https://dictionary.cambridge.org/>

Ювсечко Ярослав,
кандидат філософських наук,
доцент кафедри міжнародної комунікації та політології
Хмельницький національний університет, м. Хмельницький, Україна

РОЛЬ РЕЛІГІЙНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У ФОРМУВАННІ ГРОМАДЯНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА В УКРАЇНІ

Сучасна роль релігії у суспільстві доводить, що у світоглядному та інституційному прояві вона може виконувати й успішно виконує функції соціальної і політичної консолідації. Церковні інституції вже давно не лише присутні у громадському житті, але й нерідко прямо впливають на діяльність владних структур країни. Релігійні організації беруть безпосередню участь у політичному житті, широко залучають своїм впливом до виконання соціально-політичних завдань різноманітні світські організації та навіть створюють їх.

Релігія є одним із найдавніших соціальних феноменів. Принаймні, вона, вочевидь, давніша за інститути економічні, політичні та освітні, і, як мінімум, давністю не поступається інституту сім'ї. Слід зазначити, що релігія як важливий соціальний інститут здатна підтримувати певну систему суспільних цінностей, що об'єднують її віруючих, бо забезпечує світогляд своїх прихильників метафізичним фундаментом, ступінь потреби у якому може значною мірою варіюватися залежно від культури чи індивіда.

Хоча громадянське суспільство не є політичним феноменом, але разом із тим воно є передумовою становлення політичної демократії. В його рамках діють політичні утворення: політичні партії, об'єднання, клуби, спілки, засоби масової інформації, механізми виборчого процесу, політичне представництво. Громадянське суспільство у такому своєму вияві є соціально організованою структурою, що складається поза кордонами суто політичних структур, але огортає їх, оскільки вони також є його сегментом, складається з громадян й утворено громадянами [2, с. 9].

Релігійні організації мають як внутрішні, так і зовнішні виміри своєї діяльності. Будь-яке розвинуте віровчення не може абстрагуватися від реального навколишнього життя, тому церкви мають своє соціальне вчення або соціальну доктрину. Ці, обґрунтовані не наукою, а власними віросповідними